

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, „Baia-mare”, „Averigeană”, „Bănățiană”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inferior), „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițiană”, „Boșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercurea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Câmpiană”, „Ciarovana”, „Chiorana”, „Codreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Lugoșana”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Ilva-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercăciuna”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Tărnăveana”, „Țibleșana”, „Timișana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săsesc), „Ulțiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 ileri.

Noul proiect de lege asupra învățământului popular agricol.

II.

În partea I a acestui articol am arătat dispozițiile principale ale proiectului de lege asupra învățământului popular agricol.

În partea a II-a vom scoate la iveală pericolele ce rezidă în acest proiect de lege.

Fie-ne însă permis ca, pentru a fi mai bine înțeleși, înainte de a intra în meritul chestiunii, să dăm o scurtă schiță a peripețiilor prin cari a trecut în țara noastră regularea prin lege a chestiunii instrucției populare, îndeosebi a celei economice, în cele 4 decenii din urmă.

Articolul de lege XXXVIII din anul 1868, în §-ul 48 dispune următoarele: „Învățământul școlar popular elementar cuprinde în sine două cursuri: 1. Cursul ce ține 6 ani al școlii cotidiene; 2. Cursul de 3 ani al școlii de repetiție. Acestui curs de repetiție i-se va consacra iarna 5, vara 2 ore de instrucție pe săptămână”.

Mai departe sunt dispoziții în aceasta lege ca învățământul din școala de repetiție să se împreune cu demonstrațiuni practice în grădina școlară etc.

Cu aducerea legii școlare din 1879 nu s'au mai urmat tendințe practice, ci politice, stăruindu-se pentru introducerea limbei maghiare în școlile naționalităților, făcându-se pe calea aceasta primul pas spre maghiarizarea școlilor.

În anul 1902 ministrul Wlassics a dat școlii de repetiție în baza unei ordinațiuni, o organizare deosebită și instrucția agricolă a așezat-o drept în punctul central al acestei organizațiuni.

Cu această organizare am dus-o până la legea Apponyi-ană, art. XXVII din 1907, prin care instrucției limbei maghiare i-se dă, în școlile de toate zi-

lele, un rol preponderant, iar în cele de repetiție un rol exclusiv

Dar atât n'a fost de ajuns, ci a trebuit ca dispozițiile, deja așa de extreme, pentru bietele școlii ale naționalităților, să se înăsprească și mai mult, să se ducă la absurd prin noul proiect de lege asupra învățământului popular agricol.

Spre ilustrarea acestei aserțiuni vom da câteva pasagi dintr'un articol mai recent scris pentru publicul maghiar în „Budapesti Hirlep” sub titlul „Gazdasági népoktatás”.

... „Să ne gândim numai, ce influință ar exercia maghiarimea, și ce întreaga țară față de dinastie, de Austria și străinătate, dacă agricultorii noștri ar produce cât agricultorii germani, boemi și austriaci, sau dacă aceia ar produce și câștigă de două și de mai multeori decât câștigă astăzi.

... Marele pericol al țării ... se va putea înlătură prin educația agricolă modernă a micului agricultor”.

... „Să ne gândim numai ... ca se încunjurăm toate teoretizările de prisos și să îmbrățișem direcția curat practică”.

... Cunoștințele agricole ale poporului nu sunt de ajuns, ca el se poată păși la o economie mai modernă... Deci cea mai mare și prima piedecă a modernizării economiei rezidă în împrejurarea că poporul nostru nu cunoaște procedurile moderne economice. Instituția învățătorilor ambulanti nu e satisfăcătoare pentru a îndrumă poporul pe căi nouă... Prin urmare primul pas trebuie să fie în aceasta direcție instrucția școlară economică sistematică, înțelegând aici și instrucția adulților...”.

... Ținem a fi o greșală a reformei învățământului economic, că această reformă, în mod exagerat, este bazată pe puncte de vedere didactice. Se face astfel ca și când ar fi vorba numai despre introducerea cu pâlă a cutărei științe. Și totuși aici e vorba mai mult

despre o reformă socială și național-economică arzătoare; despre *ridicarea producțiunii și a capacității de producțiune a poporului agricultor ungar cu cea mai mare rapiditate posibilă, așa zicând cu rapiditate americană*“.

... Dacă aceste puncte de vedere s'ar lua ca directive și n'ar fi vorba numai despre un fel oarecare de învățământ, ci despre asigurarea succeselor reale, atunci pondul principal n'ar trebui pus pe calificarea tinerimii sub 14 ani, ci pe a celei trecute de 15 ani. Pentru că doară numai copilul în vârstă de peste 15 ani începe a fi un factor de care se ține ceva samă în economie. Numai la această vârstă ajunge băiatul la putere fizică corăspunzătoare, numai atunci poate să ajute la toate lucrările ce se perondează în economie și știe să traducă și în faptă ceea ce a învățat.

Adecă timpul de un an sau un an și jumătate pe care băiatul, în vârstă de 15—16 ani, îl întrebuințează la învățarea economiei moderne, folosește mai mult decât timpul petrecut în anii copilăriei în școlile de repetițiune.

Această calificare nu se poate asemăna întru nimica cu învățământul de natură didactică și cu ordinea de școală.

Copilul ar trebui să învețe, spre pildă, natural și în practică, tot de ce se simte trebuință în acea regiune, ca să se poată mări puterea de producțiune a acelei regiuni. E o problemă foarte grea a croi calea progresului, conform împrejurărilor date ale fiecărei regiuni; a organiza în mod practic și a asigura succesul economic; a înlătura în lungul și latul tuturor regiunilor unei țări mari nenumăratele pedeci rostogolite în cale de referințele naturale... Întreb: Sunt capabili de această muncă oamenii obicinuiți cu lucrările de birou, cari în urma ocupațiunii omoritoare de spirit au pierdut orice curagiu sufletesc și sunt adversari naturali și jurați ai oricărei inițiative în cadre mai mari?

... *Problema cea mai urgentă a statului ungar este a face în realitate, din sbuciumatul plugar, în neactivitate din cauza neștiinței, un agricultor modern, cult, adecă un adevărat agricultor. Dacă această reformă va fi începută temeinic și mersul ei va fi asigurat, vom vorbi altfel...*“

*

Aceste spicuiuri din o foaie neaoșe maghiară, sunt credem, dovadă destul de elocventă că și în cercurile prietene guvernului sunt bărbați, cari trag la îndoială, chiar și pentru Maghiari, obținerea unui succes real și a ceea ce folositor din noua reformă pusă la cale, precum se pretextează, în interesul ridicării plugărimii din țară la o stare înfloritoare.

Pentru Maghiari dispozițiile acestui proiect de lege sunt, o recunoaștem, fără incunjur — cu toate defectele de care suferă — un progres însemnat față de dispozițiile legilor și ordinațiunilor referitoare la școlile de repetiție în genere și față de școlile de repetiție agricole în special. Devenind lege acest proiect, el poate să aibă, pentru Maghiari, multe efecte

salutare în timp apropiat. Pentru că fiii lor n'au să lupte cu greutatea de tot felul cu cari vor trebui să lupte fiii naționalităților nemaghiare.

Elevii maghiari n'au să lupte cu greutatea învățării unei limbi străine, nici în școala cotidiană, nici în cea de repetițiune (pe viitor, în foarte multe locuri, agricolă).

Guvernul și factorii legislativi sunt — pentru școlile maghiare, fie ele de stat, comunale, confesionale, ale societăților ori privaților, — adevărați binevoitori.

Bisericile bogate ale lor, numai să vrea, pot face minuni cu școlile lor.

Toate instituțiunile economice ale statului: pedagogiile, școlile agricole de toate categoriile le stau la dispoziție.

Ajutoarele, date de cătră stat tuturor școlilor maghiare, urmăresc numai scopul de a ajuta progresul natural, în cel mai nobil înțeles al cuvântului.

Și lor toate, toate li-se oferă, fără gânduri rezervate și fără de a li-se cere în schimb jertfe cari nu sunt în comparație cu ajutorul de care ajung să beneficieze dela stat.

Nu tot aceeaș este situația noastră.

Nu tot astfel de influințe binefăcătoare va exercia acest proiect, devenind lege, asupra bietelor școlile confesionale ale diferitelor naționalități, între cari se numără și naționalitatea noastră.

Pentru aceste școlile proiectul de lege, de care ne ocupăm, nu însemnează nici un progres, ci turburarea dezvoltării, chiar zdrobirea completă a organismului lor. Mai întâi cu privire la cultura, la cunoștințele trebuincioase pentru viața ale elevilor.

Până acum învățământul în școlile de repetiție confesionale ale naționalităților s'a făcut în limba maternă a elevilor și totuș cât de greu a mers acest învățământ și ce rezultate slabe a produs el! Pe viitor însă, în baza art. de lege XXVII din anul 1907, acest învățământ va trebui predat exclusiv în limba maghiară. Tot așa și în școlile populare agricole de grad inferior în 7 resp. 5 ore pe săptămână, și în școlile populare agricole independente cu 12 resp. 6 ore la săptămână. Acum, vrând să dai elevilor dela sate în timp așa de scurt, — pe lângă cunoștințele generale și pe lângă limba maghiară așa de grea de învățat — și o multime mare de cunoștințe de specialitate agricole, teoretice și practice, aceasta nu însemnează a ridică nivelul culturai, ci a-l scobori.

Înainte de toate însă se impune întrebarea: cum se va putea introduce învățământul economic de trei ani în spiritul acestor elevi? O statornicire a lui pe cursul de învățământ de 9 ani este exchisă din capul locului, o introducere în noul plan este neexecutabilă, chiar și pe motivul, pentru că prin legea poporală din anul 1907 limbei maghiare va trebui să i-se jertfească un număr așa de mare de ore pe săptămână, încât pentru alte obiecte de învățământ, în serviciul culturai, va rămânea timp de tot puțin. Apoi să dai loc în noul

plan de învățământ al școlii populare prea bogatului material de învățământ distribuit pe 3 ani al școlii populare agricole, ar fi o cutezare prea mare, chiar o absurditate; căci nu poate fi decât absurditate încercarea de a predă în limba maghiară învățământul agricol, prevăzut în cadre așa de largi, încercare, ce, pe lângă silințe ori cât de mari, sigur nu poate să aibă succes, lipsind a priori condițiile pedagogice. Astfel tot rostul școlii de repetiție confesionale de până acum ale naționalităților se va destrămă. Iar școlii populare agricole, așa cum sunt proiectate, au să fie institute de învățământ cu limba de propunere, în parte precumpănitoare, maghiară. Ce schilodenii spirituale vor furniza astfel de școlii se poate pricepe ușor și școlarul român, care va trebui constrâns să-și câștige și cunoștințele teoretice pentru conducerea economiei sale țărănești prin pâlția limbei maghiare, are să fie, cum foarte potrivit observă ziarul „*Sieb. Deutsches Tageblatt*“ din Sibiu, „o perfectă ilustrație grotescă a politicii școlare șoviniste“.

Apoi câte alte greutăți! De pildă: de unde să luăm învățătorii specialiști și de unde să-i plătim?

Cuprinde însă proiectul în sine și altele mai rele. Abstragere făcând dela dispozițiunile sale gravaminoase asupra calificării agricole a învățătorului popular, el dă ministrului de agricultură dreptul de a numi un învățător de specialitate agricol pentru pedagogiile de învățători ale confesiunilor, care, natural, va avea să predea obiectele sale de învățământ în limba maghiară, precum va promovă și limba de instrucție maghiară în școlii populare agricole ce stau în legătură cu pedagogiile. În modul acesta autonomia confesiunilor, garantată prin lege, este lovită și nimicată prin o lovitură dată din coaste. Ce urmări va avea sistemul odată introdus de a numi ministrul învățătorii de stat pentru școlii confesionale, își poate inchipuî oricine a urmărit mersul politicii școlare ungurești în cele 4 decenii din urmă.

Ca puncte principale gravaminoase relevăm din proiectul de lege de care ne ocupăm:

obligativitatea limbei de învățământ maghiară;
stabilirea planului de învățământ de către ministru;
numirea învățătorului specialist agricol în pedagogii.

Pe lângă aceste alte multe sarcini nouă și grele impuse confesiunilor, învățătorilor și elevilor.

Și cu ce vor fi recompensate toate aceste sarcini enorme?

Absolut cu nici un favor pentru bietul plugar.

Dacă, cum am arătat deja, Maghiarii trag la îndoaială, succesele ce se intenționează prin acest proiect de lege, ce să așteptăm noi?

Nimic alta decât dezastru complet.

Toți, dar îndeosebi cei-ce ne-am ocupat de educație știm bine ce se poate și ce nu se poate la sate, unde se găsește atâta ignoranță, atât mizerie și atâtea alte piedeci, cari zădărnicesc și cel mai natural și minimal progres.

Știm prin urmare din capul locului, pentru că le vedem toate în lumina lor cea adevărată, și consecuențele la cari trebuie să ne așteptăm pe urma omni-nosului proiect de lege.

N'are să ridice acest proiect, ajuns la valoare de lege, nici nivelul cultural al țărânilor noastre, nici să-i amelioreze situația materială și morală, nici să ne întărească situația școlară, nici să ne asigure autonomia bisericeii și nici viitorul poporului nostru.

N'au să fie ocrotite cu chipul acesta nici unul din bunurile cele mai înalte ale individului și ale unui popor. Dincontră ne așteptăm numai la nevoi, din al căror vârtej nădăjduim totuș să scăpăm teferi, prin încordarea tuturor puterilor de cari dispunem și sub ocrotirea spiritului celui bun și atotputernic care povățuește popoarele spre ținta fericirii lor.

„Furnica“

(25 de ani de existență).

Cu anul 1908, *cassa de economii, soc. pe acții* „*Furnica*“ din Făgăraș, după vechime al treilea institut de bani al nostru (cel mai vechiu, precum se știe, este „*Albina*“ (1872), iar al doilea, înființat la 1873 „*Aurora*“ din Năsăud) și-a încheiat al 25-lea an al existenței sale.

Din incidentul acesta direcțiunea publică în cadrul raportului anual obicinuit și o scurtă reprivire istorică asupra împrejurărilor între cari s'a fondat „*Furnica*“ și a desvoltării, ce a luat acest institut dela înființare și până azi.

Iată în întregime raportul din cestiune:

„Institutul nostru s'a înființat la anul 1884, la inițiativa și stăruința vrednicului bărbat de pe atunci *Ioan Roman*, avocat în Făgăraș

Ioan Roman avea pe timpul acela agentura institutului „*Albina*“ din Sibiu, pentru Făgăraș și jur. În conțelegere cu fostul director al institutului „*Albina*“, *Visarion Roman*, a transformat agentura „*Albinei*“ într'o bancă independentă, cu un capital social de florini 30,000, împărțit în 300 acții à 100 florini, dintre cari „*Albina*“ a preluat una a treia parte din acții.

Prima direcțiune a fost compusă din următorii membrii:

Ioan Roman, președinte; *Visarion Roman*, *Ilariu Duvlea*, *Alexandru Micu*, *Iuliu Dan*, *Basiliu Stanciu* și *Demetriu Chișereanu*.

Primul contabil a fost *Augustin Cepeș*, care după o activitate abia de 2 ani a decedat. În locul lui a fost ales actualul nostru contabil, domnul *Ioan Dejenariu*, care în timp de 23 ani prin o muncă neobosită, punctualitate și corectitate în lucrările sale a știut să-și câștige deplina încredere, atât a direcțiunii, cât și a întreg publicului nostru de afaceri.

Statutele societății au fost înregistrate în registrul firmelor la Tribunalul din Brașov, în 17 August 1883.

În decursul celor 25 ani, statutele societății au suferit numai unele schimbări neînsemnate.

Prin adunarea generală extraordinară din 28 Octomvrie 1903, s'a adăugat la ele un paragraf nou, prin care s'a statorit drepturile, datorințele și cercul de activitate al directorului executiv (ales în persoana actualului director executiv, d-l *Mateiu C. Jiga*, cu

care a început la „Furnica“ o nouă eră de dezvoltare și consolidare internă. — Redacțiunea).

Institutul și-a început activitatea la 1883, în condițiuni și împrejurări foarte modeste. În decursul timpului, operațiunile institutului au crescut an de an și după 25 ani de activitate, activa societății a ajuns la suma de K 1.815,696.73, venitul brut la K 123,272.51, iar venitul curat la K 25,815.02.

Încă în primul an de gestiune s'a pus baza formării unui fond de rezervă, cu suma de fl. 148.94 cr. Acest fond s'a dotat an de an tot cu sume mai considerabile și după 10 ani de activitate a ajuns suma de florini 30,000. În sensul statutelor prin concluzul adunării generale din 12 Aprilie 1893, fondul de rezervă de fl. 30,000 s'a folosit la urcarea capitalului social, dela fl. 30,000, la fl. 60,000. Imediat s'a purces la formarea unui nou fond de rezervă, care la anul 1902 a ajuns asemenea suma de K 60,000— și cu suma aceasta figurează și în bilanț.

Pentru acoperirea eventualelor pretensiuni dubioase, direcțiunea în sensul statutelor, a înființat la 1898 fondul de garanție pentru diferiți rami de operațiuni. — Acest fond a crescut asemenea an de an și cu dotațiunea din anul acesta ajunge cifra de K 41,340.—

Baza înființării unui fond de penziuni, pentru funcționarii institutului s'a pus prin adunarea generală din 1892, votându-se suma de fl. 500.—. Prin dotațiunile anuale din partea institutului și prin contribuiriile lunare ale funcționarilor, cu dotațiunea din anul acesta, fondul de penziuni ajunge cifra de K 40,747.

Institutul nostru încă din anul 1888, a votat *an de an sume însemnate și pentru scopuri culturale și de binefacere*. Cu totul s'a distribuit însemnata sumă de K 26,351.18, dintre cari K 24,400 s'a folosit în părți egale la susținerea școalelor elementare române gr. or. și gr. cat. din Făgăraș.

Ca oricare întreprindere comercială, așa și institutul nostru, în decursul celor 25 ani de existență, nu a fost cruțat și de pierderi materiale considerabile, cari s'au amortizat rând pe rând, din fondul de garanție, creat anume pentru acoperirea pretenziunilor dubioase.

Dar nu numai pierderi materiale a suferit institutul nostru, ci și criza cunoscută, din anul 1904, din care a eșit biruitor prin ajutorul dat de institutul „Albina“ din Sibiu, care ne-a pus repede la dispoziție tot capitalul necesar.

Institutul nostru la înființare a fost singurul institut românesc, în comitatul Făgărașului și al 3-lea după „Albina“ în Ungaria. — Dela 1893 incoace s'a pus baza la înființarea mai multor institute de bani, în comitatul nostru, cari se sporesc an de an, în mod uimitor. Azi aproape fiecare comună mai mare din comitatul nostru își are banca ei, ba chiar și câte două.

S'au înființat institute de bani, în unele comune, unde nu eră nici o necesitate de ele, încât au ajuns de se concurează în mod nesănătos unele pe altele. Cu totul sunt azi în comitatul nostru *16 bănci române, ca societăți pe acți*, cu un capital de K 862,000 și 3 reuniuni sistem Raiffeisen.

Între astfel de împrejurări, de sine înțeles, că concurența între bănci e foarte mare și terenul de activitate foarte exploatat, încât azi trebuie să observăm cea mai mare rezervă și precauțiune la acordarea de împrumuturi noi.“

*

Iată și câteva cifre, cari ilustrează dezvoltarea afacerilor acestui institut în cursul celor 25 ani expirați:

	Anul I 1883/4	1908
Depozite spre fructificare	K 74,220	K 1,316,630
Escont	64,382	1,325,550
Imprum. hipotecare	18,542	254,331
Impr. pe oblig. cu cav	28,128	33,662
Circulația cassei	843,700	6,562,130
Fond gen. de rezervă	282	60,000
Fond de gar. inf. la 1897	4,824	32,340
Fond de pens. inf. la 1891	500	37,194
Venit brut	9,702	123,272
Profit net	5,674	25,815

Dividenda a fost în anul prim $7\frac{1}{2}\%$, în doi ani următori 9% , dela 1887—1892 10% , în 1893 (după urcarea capitalului soc. la K 120,000 din fondul de rezervă) 5% ; 1894—1895 6% ; 1896—1900 7% ; 1901—1903 8% , iar dela 1904 până în prezent 7% .

Ce privește în special bilanțul anului 1908 raportul direcțiunii constată, că activele totale au crescut față de anul 1907 dela K 1.630,848 la K 1.815,696 deci cu K 184,848, și anume Escontul cu K 165,179 la K 1.325,550 și Cred. camb. cu acop. hipot. dela K 238,238 la K 254,331. Efectele publice, de K 62,326 în bilanțul pe 1907, se cifrează în ultimul bilanț cu K 85,819. Dintre pasive sunt de remarcate frumoasele rezerve de K 92,340 (la capital de K 120,000) în creștere față de 1907 cu circa K 13,000 și Depozitele spre fructificare de K 1.316,630 în creștere față de anul precedent cu mai mult de K 47,000. Reescontul din contră se cifrează numai cu K 195,779 la K 1,579,881 Cambii și Cambii cu acop. hipot. Venitul brut de K 123,272 este mai mare decât în 1907 cu circa K 12,000, iar profitul net de K 25,815 arată față de anul precedent o mică reducere de circa K 2,000.

*

Adunarea generală și-a ținut-o „Furnica“ la 27 Faur 1909.

Au fost prezenți 13 acționari cu 153 de voturi. Din partea institutului „Albina“ din Sibiu a fost prezent domnul director Partenu Cosma.

Adunarea generală a fost prezidată de d-l *Iacob Macaveiu*, vicar, iar ca notar a funcționat d-l *Ioan Dejenariu*, contabilul institutului.

Adunarea generală a votat direcțiunii absolutul și a primit toate propunerile cu privire la distribuția profitului curat de K 25,815.02, care s'a hotărât deci a se împărți cum urmează:

Dividendă și supradividendă	K 8,400.—
10% tantiemă statutară membrilor direcțiunii	1,981.50
2% tantiemă statutară directorului executiv	396.30
2% tantiemă statutară comitetului de supraveghere	596.30
2% tantiemă statutară funcționarilor societății	396.30
Dotățiune fondului de garanție	9,000.—
Dotățiune fondului de penziuni	3,552.94
Școalelor române confesionale din loc	1,200.—
Pentru masa studenților din Brașov	50.—
„ „ „ „ Blaj	50.—
„ „ „ „ Făgăraș	100.—
La dispozițiunea direcțiunii	291.68

Dividenda anului 1908 s'a fixat deci cu K 28.

Cu dotațiunea anului curent fondul de garanție s'a urcat la K 41,340— deci Rezervele se cifrează cu K 101,340, și Fondul de penziuni la K 40,747.

În direcțiune s'a reales d-l *Iacob Macaveiu*, vicar, iar în locul d-lui *Dominic Rațiu* s'a ales d-l *Constantin Popp*, funcționar la „Albina“ în Sibiu.

În comitetul de supraveghiere s'a ales al 5-lea membru în persoana d-lui *Gheorghe Ghimbășianu*, industriaș din Făgăraș.

Chestiunea băncii.

La 2 crt. comisiunea parlamentară a băncii s'a întrunit din nou în ședință, care a fost foarte sgomotoasă.

În aceasta ședință referentul *Holló L.* a prezentat un proiect de rezoluțiune, care culminează în aceea, ca parlamentul să enunțe, *că nu prolongește privilegiul Băncii Austro-Ungare, ce expiră la 31 Decembrie 1910, ci îndrumă guvernul, ca în timpul cel mai scurt, să prezinte parlamentului un proiect de lege privitor la înființarea băncii de emisiune independente.*

Scopul aderențelor băncii autonome ungare a fost, ca propunerea aceasta, dacă s'ar fi primit din partea comisiunii, să fie prezentată deja în ziua următoare parlamentului și pusă la ordinea de zi a aceleia. Au voit chiar să provoace și o hotărîre a parlamentului în chestia băncii, care, considerând dispoziția dominantă, nu putea fi decât *pentru înființarea băncii de emisiune ungară independentă.*

Propunerea — ca prematură într'un timp, când guvernul pertractează încă asupra chestiunii băncii cu guvernul austriac și cu însăș Banca Austro-Ungară — a fost combătută de membrii guvernului prezenți în comisiune și alți câțiva membri mai calmi la judecată și după discuții pasionate s'a luat hotărîrea, ca elaboratul referentului comisiunii să fie tipărit, distribuit și în timpul cel mai apropiat prezidiul să convoace o nouă ședință a comisiunii băncii.

Prin aceasta luarea unei hotărîri meritorice în chestiunea băncii s'a amânat din nou pentru câțiva timp; cele petrecute în comisiune însă denotă, că criza ce amenință deja de mai multă vreme din cauza băncii, este iminentă în sinul guvernului coaliționist.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea

Sibiu, 4 Martie 1909.

În urma ultimelor știri despre ameliorarea situației politice internaționale, rezerva ce și-au impus piețele de bani a dispărut aproape cu totul și pretutindena numărarul este abundanț și ieftin. În Londra și Berlin discountul privat cotează $2\frac{1}{8}\%$, pe când în Paris s'a redus până la 1%.

În piața internă s'au ridicat cătră bănci mari pretenziuni la ultimo, mai cu seamă în Budapesta, unde de altcun în vederea unui nou împrumut al capitalei, băncile mari au observat oarecare rezervă la plasarea capitalurilor disponibile. În primele zile ale luni curente însă situația s'a ameliorat și se așteaptă dela semnarea bonurilor de tezaur austriace, acum emise, creșterea rezervei de aur a băncii cu circa K 15 mil.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Albina*“, institut de credit și de economii în Sibiu. În legătură cu cele publicate în numărul nostru trecut, privitor la distribuirea profitului net de K 341,893 al acestui institut, mai este de amintit, că *pentru scopuri culturale și de binefacere* direcțiunea propune a se distribui K 18,000, cu care suma votată în acest scop de „*Albina*“ dela înființarea sa și până azi se urcă la considerabila sumă de K 322,122.

Privitor la distribuirea sumei de K 18,000 direcțiunea prezintă adunării generale următoarea propunere:

1. Nenorociților prin cutremur de pământ din Italia	K 500—
2. Rata III. din suma de K 10,000 votată la fondul pentru întregirea la 8 clase a gimnaziului gr.-or. din Brad	” 2,000—
3. La fondul mesei studenților, întemeiată și susținută de institut	” 6,000—
4. Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român:	
a) la fondul „Muzeului etnografic“	” 1,000—
b) la fondul „G. Barițiu“	” 1,000—
5. Școlii pentru economia și industria de casă a Reuniunii femeilor române din Sibiu	” 1,000—
6. Școlii elem. de fete a aceleiaș reuniuni	” 600—
7. Reuniunii române de muzică din Sibiu	” 200—
8. Reuniunii române de agricultură din Sibiu	” 200—
9. Reuniunii pompierilor din Sibiu	” 100—
10. Reuniunii pentru înfrumșetarea orașului Sibiu	” 100—
11. Reuniunii igienice din Sibiu	” 100—
12. Gremiului comercial din Sibiu	” 100—
13. Internatului Reuniunii femeilor române din Brașov	” 400—
14. Asociaț. pentru sprijinirea învățăcelilor și sodalilor rom. din Brașov	” 200—
15. Reuniunii de muzică din Brașov	” 200—
16. Reuniunii pentru înfrumșetarea orașului Brașov	” 100—
17. La fondul studenților morboși din Brașov	” 200—
18. La fondul studenților morboși din Blaj	” 200—
19. La fondul studenților morboși din Brad	” 200—
20. Tinerimii univ. din Budapesta („Petru Maior“)	” 200—
21. Tinerimii universitare din Cluj	” 200—
22. Internatului gr.-or. din Beiuș	” 200—
23. Reuniunii fem. rom. din Deva pentru atelierul industriei de casă	” 200—
24. La dispoziția direcțiunii	” 2,800—
Total K 18,000—	

Noua emisiune de K 600,000 la K 3 milioane (3,000 acții nouă la K 200, purtând Nr. curenți 12,001—15,000), se va face — precum suntem informați — pe lângă următoarele condițiuni:

750 de acții, cu drept de a participa la dividendă deja cu începere dela 1 Ianuarie a. c. vor primi, în schimbul celor 1,500 acții ale „*Lugoșanei*“ din Lugoș. acționarii acestui institut, care precum am semnalat fuzionează cu „*Albina*“; 2,000 de acții se rezervează acționarilor de acum ai „*Albinei*“, iar restul de 250 buc. se va vinde în favorul fondului de rezervă.

Asupra celor 2,000 acții nouă acționarii actuali au drept de preferință, putând opta *tot după câte 6 acții vechi*, trecute pe numele lor în registrul acționarilor, *la o acție nouă*.

Prețul acțiilor din emisiunea nouă se va plăti în rate trilunare egale în curs de un an. Acțiile nouă, cu excepțiunea celor rezervate pentru acționarii actuali ai „*Lugoșanei*“, vor participa la dividendă numai cu începere dela 1 Ianuarie 1910, iar până atunci vor aduce numai 5%.

Terminul pentru prima optare va fi 15 Iunie a. c.

Prospectul amănunțit asupra noiei emisiuni va fi publicat din partea direcțiunii imediat după adunarea generală dela 27 crt.

*

„Agricola“, bancă de credit, societate pe acții în Lugos. Bilanțul acestui institut pe 1908, al V-lea an de gestiune, arată puține schimbări față de bilanțul anului precedent. Totalul activelor se cifrează cu K 781,036, aproape ca și în 1907, venitul brut este de K 80,578 (în 1907 K 80 719), iar profitul net de K 24,100 este în creștere față de anul precedent cu circa K 1,000. Dintre active ramul principal de afaceri, Escontul, s'a redus cu circa K 45,000 la K 294,564; Cred. cambiale cu acop. ipot. din contră au crescut dela K 245 200 la K 280,554. Dintre pasive s'au sporit Rezervele dela K 13,500 la K 22,000 și Depozitele spre fructificare cu circa K 16,000 la K 249,828, din contra s'a redus Reescontul dela K 291,542 la K 247,432, formând poziția aceasta circa 83% ale Escontului și circa 43% ale Escontului cu Cred. camb. cu acop. hip. împreună.

Adunarea generală s'a ținut la 9 Februarie a. c.

*

Banca „Lumina“ în Sibiu. Precum cetim în „Telegraful Român“ — pe noi fundatorii, cum se vede sunt supărați, căci, deși suntem organul băncilor, nu ne-au trimis convocarea spre publicare — pe *Vineri*, 26 Februarie a. c. a fost convocată și în acea zi s'a ținut adunarea generală de constituire a băncii, zise culturale, „Lumina“.

A prezidat-o dl asesor consistorial *Dr. Miron E. Cristea*, participând la ea 64 de acționari, cu 1078 acții cari au reprezentat laolaltă 292 voturi.

Constatându-se că întreg capitalul de K 600,000 este subscris și vărsată suma de K 181,696 adunarea generală a enunțat constituirea societății.

Direcțiunea numită de fundatori pe primii 3 ani se compune din domnii: Dem. Comșa, prof. seminarial, Dr. Miron E. Cristea și Nicolae Ivan, asesori consist., Pant. Lucuța, căp. în pens. și cassar consist., Pavel Muntean, vice-colonel în pens., Ioan A. de Preda, adv., toți din Sibiu; Vasile Almășan, adv. în Cluj; Nicolae Borzea, protopop în Făgăraș; Nicolae Găroiu, adv. în Zărnești și Galaction Șagău, protopop în Cuișd.

În comitetul de supraveghiere au fost aleși pe un an d-nii: Dr. Ioan Bucur, medic comunal în Răsinari; Dr. Ioan Fruma, adv. în Sibiu; Dr. George Măcelariu, adv. în Mercurea; Leontin Pușcariu, șef-contabilul instit. „Vatra“ în Cluj și Ioan Teculescu, prot. în Alba-Iulia.

*

„Cassa de păstrare“ societate pe acții în Szászabánya a încheiat cu 31 Decembrie 1908 al III-lea an de gestiune. Totalul activelor se cifrează cu K 683,485 față de K 699,492 din anul precedent. Singularitățile poziției de activă comparate cu cele din anul 1907 arată următorul tablou: Escontul a crescut cu K 7,134 la K 223,733. Creditele cambiale ipotecare deasemenea arată o creștere față de anul precedent de K 6,754 la K 222,655. O reducere de circa K 5,000 arată Imprumuturile ipotecare, cari se cifrează cu K 205,022 față de K 210,797 din anul precedent. Deasemenea s'a redus Bonul la Cassa de păstr. poștală ung. dela K 14,000 la K 751. Dintre pasive au crescut: Capitalul social prin vărsămintele emis. III-a dela K 159,185 la K 227,187 și Fondul de rezervă dela K 41,285 la K 49,779. Depunerile din contră s'au redus cu K 14,325 la K 288,396, ceea-ce se esplică probabil că și la acest institut o parte a vărsămintelor

emisiunii a III-a s'au făcut din Depuneri. O reducere considerabilă arată poziția Reescont: dela K 165,236 la K 82,696 (cu K 82,540 mai puțin ca în 1907). Venitul brut se cifrează cu K 63 972 (K 61.758 din 1907) iar profitul net cu K 21,575 față de 20,526 din anul precedent.

*

„Ciacovana“, institut de credit și economii în Ciacova, a încheiat anul 1908 mai nefavorabil decât anul 1907. Totalul activelor s'a redus dela K 659,604 la K 606,181 (cu K 53,423). Îndeosebi s'a redus Escontul dela K 330,616 la K 262,181 (cu K 68,435) și Imprumuturile ipotecare (în bilanț numite: Ipotecă) cu K 17,633 la K 106 758. A crescut în schimb poziția Casa institutului cu K 17,620 la însemnata sumă de K 54,564.

Dintre pasive s'au redus Depunerile cu K 55 578 la K 138,686 (față de K 194,264 din anul 1907). Au crescut Rezervele cu K 5,757 la K 15,052 și Reescontul dela K 293,260 la K 298,051 (cu K 4,791). Venitul brut arată o creștere nelusemnată de circa K 1.000, iar profitul net o reducere de K 7,014.

Adunarea generală s'a ținut în 17 Faur a. c.

*

„Codreana“, institut de credit și economii în Băsești. Comparând bilanțul acestui institut încheiat cu 31 Decem. 1908 cu cel din anul precedent vedem o creștere însemnată în toți ramii de operațiune. Totalul activelor a crescut cu K 167,231 la K 576,812 Îndeosebi au crescut: Cambiile cu acoperire ipotecară dela K 137,760 la K 292,436. Imprumuturile ipotecare dela K 40,222 la K 74,793. S'a redus în schimb Escontul, până acum ramul principal de afaceri, cu K 63,233 la K 159,481, Poziții nouă de active sunt: Anticipațiuni cu K 16,430, Realități cu K 5,000 Efecte cu K 200 și Bon (probabil depuneri) la alte bănci cu K 7,069. Dintre pasive au crescut Rezervele dela K 880 la K 5,191 și Depunerile spre fructificare dela K 143,736 la K 204,382 (cu K 60.646). Deasemenea a crescut Reescontul cu K 86 398 la K 235,074, ceva cam mare la un capital de K 100,000 și K 5,191 rezerve. Depozitele de cassa încă au crescut dela K 555 la K 7,294, (cu K 6,739 față de 1907) Profitul net al anului 1908 se cifrează cu K 14,870 (față de K 10,654 din 1907), iar cel brut cu K 45,146 (în 1907 K 37,038).

Adunarea generală s'a ținut în 1 crt.

*

„Piatra“, cassă de economii în Teiuș, deși există abia de doi ani are deja cu finea anului 1908 active în sumă de K 457,264 (față de K 303,645 din 1907) și la un venit brut de K 34,161 (în 1907 K 16,481) are un profit net de 15,569, cu K 7.233 mai mare decât în anul 1907. Dintre active a crescut îndeosebi Escontul, ramul principal de operațiuni al acestui institut — cu frumoasa sumă de K 128,615 la K 412,156 (în 1907 K 283,541), iar Imprumuturile ipotecare cu K 29,995 la K 36,255 (dela K 6,260 din 1907). Pasivele deasemenea arată creștere față de anul precedent. Au crescut Depunerile spre fructif. cu 32,945 la K 139,594. Reescontul cu K 105,146 la K 137,184 (dela K 32,038 din 1907) Rezervele se cifrează cu K 3,115.

Adunarea generală s'a ținut în 14 Faur a. c.

*

„Sentinela“, institut de economii și credit în Satul-nou și-a ținut la 26 Februarie a. c. adunarea generală sub prezidiul dlui P. Stoica, fiind prezenți 33 acționari. Adunarea a decurs în deplină ordine. S'a

ales un membru în direcțiune, comitetul de supraveghiere și s'a decis să se facă o nouă emisiune de acții. Dividenda s'a stabilit cu 8% de acție.

„*Tárnăveana*“, institut de credit și economii în Sighișoara, a încheiat anul de gestiune 1908 cu active de K 813,527 față cu K 766,221 din anul precedent și la un venit brut de K 61,791 (față de K 34 893 din 1907) a avut un profit net numai de K 6,123, cu K 3,059 mai puțin decât în anul 1907.

Dintre active au crescut: Escontul cu K 34,960 la K 344 343, iar Cambiile cu acoperire ipototecară cu K 70,496 la K 282,969 (dela K 212,473 din 1907). S'au redus: Imprumuturile ipototecare cu K 21,980 la K 118,411, iar Imprumuturile pe obligațiuni cu cavenți dela K 27,348 la K 24 583 (cu K 2,765). O poziție nouă în active o formează Realitățile cu K 25.005. Dintre pasive au crescut: Fondul de rezervă cu K 2,278 la K 6,710, Fondul special de rezervă dela K 168 la K 768, iar Reescontul dela K 284,679 la K 375,262, mai mult ca în anul precedent cu K 90.583. Depunerile spre fructificare s'au redus cu K 49,760 la K 201,751. Interesele transitoare se cifrează cu K 13,431 față cu K 11,627 din anul precedent.

Adunarea generală s'a ținut la 15 Februarie a. c. și direcțiunea a propus distribuirea unei dividende de 6%, dotarea fondului de rezervă cu K 989, a fondului special de rezervă cu K 331, fondului cultural K 175, fondului de pensii K 265, tantieme K 569, iar la dispoziția direcțiunii K 191.

„*Ulpiana*“, institut de credit și economii în Grădiște, a încheiat bilanțul anului 1908 ceva mai nefavorabil decât anul 1907. Escontul: ramul principal s'a redus cu K 1,550 la K 124.789 (față cu K 126 339 din 1907) dintre cari reescontate sunt K 45,715, mai puțin ca în 1907 cu K 9,640. Asemenea s'au redus Realitățile la K 2,229 (dela K 2.636). O mică creștere arată numai Efectele cari se cifrează cu K 1900 față cu K 1,500 din anul premergător. Celelalte poziții de activă arată foarte mici schimbări în plus sau minus. Pasivele au crescut aproape toate, excepționând Reescontul care dupăcum am amintit mai sus s'a redus cu K 9,640. A crescut Capitalul social la K 40,000 (dela K 38,350); Depunerile spre fructificare dela K 13,781 la K 18,876, iar fondul de rezervă s'a urcat cu K 2,752 la K 19,348. Profitul brut s'a redus la K 18,555 (față cu K 18 819), iar cel net cu K 460 la K 6,963.

Adunarea generală a fost în 13 Februarie a. c.

LEGISLAȚIUNE.

Desbaterea proiectului de lege privitor la darea după interese de capital și rentă. În ședința dela 1 crt. s'a continuat în parlamentul nostru desbaterea pe §§ a proiectului de lege privitor la darea după interese de capital și rentă.

Comisiunea financiară a dietei, precum se știe, în opoziție cu proiectul original al ministrului Werkerle, care a intenționat reducerea dării dela 10% la 5% — a menținut cheia de 10%.

Ajungând la desbatere §. 12 al legii, deputatul Dr. Eber Antal a prezentat în ședința din 2 c. un proiect de rezoluțiune în sensul căruia propune, ca cheia dării de interese și rentă să se reducă la 5%.

Ordonându-se votare nominală propunerea lui Eber a fost primită cu mare majoritate, votând pentru ea 92 de deputați față cu 54 de voturi contra.

Prin urmare cheia dării după interesele capitalurilor fructifere și rentă s'a fixat cu 5%, față cu 10% de până acum.

CRONICA.

Rugare. On. direcțiuni ale institutelor noastre de bani sunt rugate să binevoiască a transpune Redacției noastre imediat după încheiere câte un exemplar al raportului cu bilanțul și contul lor de profit și pierdere pe 1908.

Intreprinderi industriale nou întemeiate în Ungaria în anul 1908. În anul 1908 s'au întemeiat în Ungaria împreună cu Croația și Slavonia 110 (în 1907: 154) întreprinderi industriale, parte ca societăți pe acții, parte ca întreprinderi cooperative cu un capital social de K 64.597,200, mai puțin ca în anul 1907 (K 91.363,200) cu K 26.766,000. Dintre cele 110 întreprinderi sunt 62 (în 1907: 84) întreprinderi noue, iar 48 (în 1907: 70) s'au transformat în societăți pe acții din întreprinderi private ori cooperative. Dintre cele 110 întreprinderi au fost 11 (în 1907: 10) cooperative, iar 99 (în 1907: 144) societăți pe acții. După sediu vin din cele 110 întreprinderi: 51 (față de 61 din 1907) în Budapesta, 46 (80) în provincie și 13 (13) în Croația și Slavonia. Capitalul social al celor cu sediul în Budapesta se cifrează cu K 34.902,000 (K 52.945,000), al celor din provincie cu K 25.210,200 (K 28.781,200) și al celor din Croația și Slavonia cu K 4.485,000 (K 9.637,000). Din capitalul social de K 64.597,200 al celor 110 întreprinderi întemeiate în 1908 se vine pe cele noue K 24.547,200 (K 47.973 200 în 1907), iar pe cele transformate în societăți pe acții K 40.650,000 (K 43.390,000). Grupate după branșe aceste 110 întreprinderi ne dau următorul tablou:

	În anul 1908		În anul 1907	
	Nrul intr.	Cap. soc.	Nrul intr.	Cap. soc.
Industrie de lemn	15	15.383,000	15	9.080,000
„ „ artic. de alimentare	5	9.200,000	10	6.840,000
„ „ chemicalii	15	8.160,000	22	14.730,000
„ „ montană	5	6.800,000	9	12.098,000
„ „ de mașini	10	5.040,000	5	1.150,000
„ „ textilă	3	5.700,000	9	9.300,000
„ „ ceramică	9	3.523,000	12	2.520,000
„ „ de morărit	9	2.819,200	7	1.230,000
„ „ beuturi	6	970,000	6	16.036,000
„ „ piele	3	900,000	5	3.120,000
„ „ fer și alte metale	3	850,000	9	6.600,000
„ „ îmbrăcăminte	3	710,000	3	198,000
„ „ piatră	2	460,000	2	410,000
„ „ electricitate	3	450,000	5	1.695,000
„ „ multiplicatiune	4	290,000	11	381,200
„ „ hârtie	1	200,000	4	1.975,000
Diverse	14	3.142,000	10	4.000,000
	110	64.597,200	144	91.363,200

Dintre acestea 110 au fost 10 întreprinderi cooperative (în 1907: 10).

Folosirea tablelor de reclamă românești — oprită. Cetim în „Magyar Kereskedők Lapja“, că mai mulți comercianți din orașul și cercul Buteni, din comitatul Aradului „cu totul pe neașteptate și spre marea lor surprindere“ au fost pedepsiți din partea

protopretorului din Borossebes cu câte K 40, fiindcă s'au folosit de tabla de reclamă românească: «Schicht Säpun» — ceea-ce cum se vede în comitatul Aradului constituie transgresiune. Bieți martiri ai limbii române și ai șovinismului maghiar!

Dividenda băncilor noastre pe anul 1908.*)

		Dividenda de cupon	
		%	K
„Albina“	din 27 Martie 1909	10	20—
„Ardelean“		10	10—
„Arieșana“		7	7—
„Armonia“		7	—
„Astra“		5	5—
„Aurora“ (Baia mare)		5	—
„Bănățana“		5	4—
„Banca Poporală“ (Caransebeș)		5% inter.	—
„Banca Poporală“ (Dej)		10	10—
„Beregsana“		10	8—
„Bihoreana“		7	14—
„Bistrițana“		10	20—
„Boceșana“		6	6—
„Câmpiana“		6	—
„Cârțișoreana“		2	2—
„Cassa de păstrare“ (Sasca-montană)		11	11—
„Codreana“		6	6—
„Concordia“		8	8—
„Coroana“ (Bistrița)		6	12—
„Coroana“ (Timișoara)		5	—
„Corvineana“		14	14—
„Detunata“		10	5—
„Doina“		10	10—
„Drăganul“		5% inter.	—
„Economul“		7	7—
„Făgețana“		6	12—
„Furnica“		7	28—
„Geogeană“		6	6—
„Grănițerul“		9	9—
„Hațegana“		8	8—
„Hunedoara“		10	10—
„Iulia“		12	12—
„Luceafărul“		7	7—
„Mercur“		8	16—
„Mielul“		10	10—
„Murășana“		8	8—
„Murășanul“		7	14—
„Nădlăcana“		7	7—
„Nera“		8	8—
„Noiana“		6	6—
„Olteana“	din 22 Martie 1909	7	14—
„Oraviciana“		8	8—
„Parsimonia“		7	7—
„Păstorul“		6 1/2	26—
„Patria“		15	30—
„Plugarul“ (Săcădate)		9	9—
„Poporul“ (Lugoș)		6	6—
„Porumbăceana“		8	8—
„Progresul“		6	6—
„Reuniunea de impr. și păstrare“ (Ilva-mare)		10	—
„Riureana“		8	8—
„Săcana“		6	3—
„Sătmăreana“		7	14—
„Sebeșana“ (Caransebeș)		7	14—
„Sebeșana“ (Sas-Sebeș)		11	11—

*) Imediat plătitibile.

Dividenda de cupon

	%	K
„Sălăgiana“	7	7—
„Sentinela“	8	8—
„Șincana“	6	6—
„Silvania“	9	9—
„Someșana“	8	16—
„Steaua“	7	7—
„Târnavăana“ (Sighișoara)	6	6—
„Ternovana“	7 1/2	15—
„Tibleşana“	8	4—
„Timișana“	7 1/2	15—
„Vatra“	5% inter.	—
„Victoria“	10	20—
„Vlădeasa“	7	7—
„Voileava“	5	5—
„Vulturul“ (Dieső-Szt.-Márton)	5% inter.	—
„Zărândeana“	10	10—
„Zlăgneana“	7	3-50

Sumar.

Noul proiect de lege asupra învățământului popular agricol. — „Furnica“ (25 de ani de existență). — Chestiunea băncii. — Revista financiară: Situațiunea. — Societăți financiare și comerciale: „Agricola“, Banca „Lumina“ în Sibiu, „Cassa de păstrare“, Sasca-Montană, „Ciacovana“, „Codreana“, „Piatra“, „Sentinela“, „Târnavăana“, „Ulpiana“. — Legislațiune: Desbaterea proiectului de lege privind la darea după interese de capital și rentă. — Cronică: Rugare, Folosirea tabelor de reclamă românești — oprită, Intreprinderi industriale nou întemeiate în Ungaria în anul 1908. — Dividenda băncilor noastre pe anul 1908.

Societatea de asigurare „Dunărea“.

Fondată la 1867. ★ Fonduri de garanție K 33,928,000

Centrala în Viena:

◆◆ Agenturi generale în Sibiu și Brașov ◆◆

la

„Albina“ inst. de credit și de economii.

„Dunărea“ se ocupă cu:

Asigurări contra focului, a pagubelor de grindină, contra infracției (furt prin spargere), asigurări de sticle la galantare, de transport, precum și cu asigurări asupra vieții și de rente, sub cele mai culante premii și condițiuni. Asemenea se fac asigurări pentru cazuri de accidente prin societatea de asigurare pe acții „Danubius“ fondată sub egida societății „Dunărea“.

„Inst. de credit și de econ., ca soc. pe acții în Mehadia“.

CONCURS.

La nou înființatul „Institut de credit și de economii, ca societate pe acții în Mehadia“ e de ocupat din 1 Martie a. c. postul de **contabil**, pe lângă un salariu lunar de 100 cor. După 3 ani de la înființare contabilul are drept și la tantiema statutară.

Reflectanții au a dovedi prin atestate legale, că sunt absolvenți de școli comerciale și că au oareșicare praxă în ramura contabilității de bancă.

Preferiți vor fi cei cu o praxă mai îndelungată, cărora direcțiunea institutului e aplecată a le statori eventual și salariu mai mare.

Mehadia, în 22 Februarie 1909.

Nr. 80 (2—3)

Direcțiunea.

„AURORA“, soc. de împrumut și păstrare în Năsăud.

CONCURS.

Devenind vacant postul de **cassar** la societatea de împrumut și păstrare „Aurora“ din Năsăud (Naszód), prin aceasta se publică concurs cu termenul de 31 Martie 1909.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta rugărilor, scrise cu mâna proprie, până la termenul indicat, la direcțiunea societății „Aurora“, arătând studiile pregătitoare, ce eventual ar avea, apoi cunoștințele în practica de bancă, eventual serviciile de până acum, precum și cunoștința de limbă.

Alesul va primi pentru anul prim, de probă, salariu de K 1200 în rate lunare, iar după aceea, angajat fiind permanent, salariu după acord.

Năsăud (Naszód), 28 Februarie 1909.

Nr. 85 (1—2)

Direcțiunea.

„ȘINCANA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Șinca-veche.

Activa.		Bilanț cu 31 Decembrie 1908.		Pasiva.	
		K	f	K	f
Casa în numărar		953	12	Capital de acțiuni	70,000—
Cambii escontate		330,002	—	Fond de rezervă	1,504·02
Mobiliar	934·50			Depuneri spre fructificare	223,150·98
10% amortizare	93 50	841	—	Cambii reescontate	29,150—
Efecte		500	—	Dividendă neridicată	90—
Cont-curent		9,778	59	Interese transitorii	7,682·30
				Profit curat	10,497·41
		342,074	71		342,074 71

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
		K	f	K	f
Interese:				Interese:	
după depuneri	10,563·40			după cambiile escontate	26,885·56
după cambiile reescontate	1,713·20			după capital de acții	877—
fondului de rezervă	71 62			după cont-curent	490 70
Dare și arunc comunal	1,078·72				
Dare 10% la interese de depuneri	1,056·34				
Salare	1,529·97				
Spese curente	993·46				
Chirie	171·64				
Marce de prezență	484—				
Amortizare din mobiliar	93 50				
Profit curat	10,497·41				
	28,253·26				28,253·26

Șinca-veche, la 31 Decembrie 1908.

Iacob Balan m. p., cassar.

Vincentiu Dimboiu m. p. contabil.

Direcțiunea:

Ioan Fulicea m. p., prez. Petru Bărbat m. p. David Chișdea m. p. Ioan Fetu m. p. Nicolae S Popa m. p.
Iacob Balan m. p. Damaschin Mesaroș m. p. Heronim Morariu m. p. Sergiu Bărsan m. p.

Subscrisul comitet de supraveghiere am revăzut și examinat contul prezent și l-am aflat în deplină ordine și exact.

Șinca-veche, la 11 Ianuarie 1909.

Nr. 84 (1—1).

Emiliu Popp m. p., prezident.

Dr. Hariton Pralea m. p.

Eustachiu Crișian m. p.

Stefan Quasnovsky m. p.

Ioan Bărsan m. p.

„SECAȘANA“, cassă de credit și economii în Ludoșul-mare (comitatul Szeben).

CONVOCARE.

Domnii acționari ai cassei de credit și economii „Secașana“, societate pe acții în Ludoșul-mare, sunt invitați prin aceasta în sensul § lui 29 din statutele societății la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Ludoșul-mare, Luni, în 22 Martie 1909 st. n., la 1 oară după amiază, în localul băncii cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului de gestiune 1908.
3. Raportul comitetului de supraveghiere și propunerea acestuia.
4. Aprobarea bilanțului și darea absoluturului direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
5. Decisiune asupra împărțirii venitului curat.
6. Satorirea marcelor de prezență pentru membri direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
7. Urcarea capitalului social.
8. Alegerea unui membru în direcțiune pe restul de 2 ani.
9. Alegerea comitetului de supraveghiere pe o perioadă de 3 ani.

Nr. 86 (1—1)

Domnii acționari cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în conformitate cu §. 32 din statutele societății, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu 1 oră înainte de începerea adunării la cassa societății în Ludoșul-mare.

Ludoșul-mare, în 27 Februarie 1909.

Direcțiunea.

Activa — Vagyon.	Contul Bilanțului cu 31 Dec. 1908. — Mérleg számla 1908. dec. hó 31-én.		Pasiva — Teher.
	K	f	K
Cassa în număr — Készpénzkészlet	3,050	71	Capital social 300 acții à K 100 — Részvénytőke 300
Cambii de bancă — Bankszerű váltók	32,290	—	drb. à 100 K
Imprumuturi ipotecare — Jelzálogos kölcsönök	18,398	—	Fond de rezervă — Tartalékalap
Imprumuturi pe obligațiuni cu caventați — Kötelezvény kölcsönök kezések mellett	46,480	—	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek
Mobilier — Berendezés	518	72	Cont-curent — Folyó-számla
după amortizare — leírás után	118	72	Reescont — Visszleszámitolás
Interese restante — Hátralékos kamatok	794	76	Diverse — Különtételek
	—	—	Interese transitoare anticipate — Előlegezett kamat
	—	—	Profit curat — Tiszta nyereség
	—	—	
	101,413	47	101,413
	—	—	47

Eșite — Kiadások.	Contul Profit și Perdere — Nyereség és Veszteség számla.		Intrate — Bevételek.
	K	f	K
Interese: — Kamatok:			Interese: — Kamatok:
pentru dep. spre fructificare — kamat betétek után	1,115	02	de escont — leszámított váltók után
pentru reescont — visszleszámitolt váltók után	220	08	de imprumut. ipotecare — jelzálogos kölcsönök után
pentru cont-curent — nyilt számla után	1,444	01	de imprumuturi pe obligațiuni cu caventați — Kötelez-
Spese: — Költségek:			vény kölcsönök után
chirie — házbér	80	—	Proviziuni și taxe de scris — jutalékok és írásdíj
spese de birou, încălzit, luminat etc. — irodai költségek, fűtés, világítás stb.	282	52	
competință de timbru — bélyegilleték	114	—	
Porto-poștal — Postabér	57	10	
Salare ampoiaților — Tisztviselők fizetése	600	—	
Contribuțiune — Adó	443	94	
Amortizare din mobilier — Leírás a berendezésből	118	72	
Profit curat — Tiszta nyereség	2,450	08	
	—	—	
	6,923	42	6,923
	—	—	42

Ludoșul-mare, la 31 Decembrie 1908. — Nagyludas, 1908 évi december hó 31-én.

Spornic m. p., director executiv — vezér igazgató.

A. Staicu m. p., cassar — pénztárnok.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

I. Cosma m. p., prez.

Ioan Albon m. p.

Moise Popp m. p.

Romul Luca m. p.

A. Staicu m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Aלוירטט ביזוטטג פננטי שזמלדקאט מעגוויזגאלטוק עס הילעסנעק עס א פו עס סעגעדקונגעלעקל עסשזאנגזאסבאן טאלדטוק.

Comitetul de supraveghiere: — A felügyelő bizottság:

Ilie Pop m. p., prez. — elnök.

Stefan Medeșan m. p.

Ioan Staicu m. p.

Dumitru Ivan m. p.

Nicolae Dobrota m. p.

„CASSA DE PĂSTRARE“ (reuniune) în Săliște.

C O N V O C A R E.

P. T. membrii „Casei de păstrare“ (reuniune) în Săliște, se convoacă la

a XXV-a adunare generală ordinară,

conform §-lui 15 din statutele reuniunii, pe *Joi, în 12/25 Martie a. c., la 2 oare p. m.*, în sala festivă a școlii gr.-or. române din Săliște pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul general al direcțiunii.
3. Raportul consiliului de inspecțiune.
4. Stabilirea bilanțului cu 31 Decembrie 1908.
5. Propunerea direcțiunii pentru votarea normativului salarial.
6. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai consiliului de inspecțiune.
7. Alegerea consiliului de inspecțiune conform §-lui 20 din statute.

În ședința direcțiunii „Casei de păstrare“ (reuniune) în Săliște, ținută la 2 Martie 1909.

Nr. 87 (1—1)

Direcțiunea.

Activa.		Bilanț cu 31 Decembrie 1908.		Pasiva.	
	K	f		K	f
Cassa	43,504	47	Capital societar	26,000	—
Imprumuturi ipotecare	488,923	50	Fondul de rezervă	100,000	—
Imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	297,351	—	Fondul special de rezervă	10,616	09
Cambii	699,759	—	Fondul de binefaceri	56,703	61
Imprumuturi în cont-curent	724,488	31	Fondul de pensiuine	13,084	46
Efecte publice și diverse acțiuni	204,720	—	Fondul spitalului public, Săliște	37,282	44
Casele institutului	99,000	—	Depuneri spre fructificare	1,899,091	67
Realități	743	65	Depuneri în casete de economisire	5,521	37
Imprumuturi din fondul de binefaceri	38,799	92	Credite de cont-curent	494,286	88
Depunerea fondului de binefaceri	17,903	63	Interese anticipate pro 1909	17,555	44
Depunerea fondului de pensiuine	13,084	46	Diverse conturi creditoare	7,864	88
Depunerea înființândului spital public, Săliște	37,282	44	Profit net	21,445	70
Mobilier după amortizare	2,448	76			
Diverși debitori și interese transitoare restante	21,443	34			
	2,689,452	54		2,689,452	54

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
	K	f		K	f
Interese:			Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	81,159	88	dela imprumuturi ipotecare	34,764	54
pentru fondul de binefaceri	633	30	„ imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	23,842	53
pentru fondul de pensiuine	582	73	„ imprumuturi pe cambii	38,879	98
Spese:			„ imprumuturi în cont-curent	21,624	70
salare și bani de cuartir	9,577	10	„ efecte	8,087	30
imprimate, registre, porto diverse	4,935	68	Chirii	2,585	93
marce de prezență	1,245	—	Proviziuni și altele venite	3,720	17
Dare:					
directă	4,112	69			
10% după interesele la depuneri	8,115	99			
Amortizări:					
din casele institutului	500	—			
din mobilier	272	08			
din pretensiuni	925	—			
Profit net	21,445	70			
	133,505	15		133,505	15

Săliște, în 31 Decembrie 1908.

Direcțiunea:

Dr. Nicolae Calefariu m. p., prezident.

Dr. Nicolae Comșa m. p., vice-prezident.

C. Hertia m. p., șef contabil.

Dumitru Roșca m. p., cassar.

Dumitru Lăpădatu m. p., secretar.

Petru I. Comșa m. p.

Iacob Stefla m. p.

Bucur Comșa m. p.

Ioan Bărsan m. p.

Iosif Lissai m. p., revizor-expert al „Solidarității“.

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Săliște, în 2 Martie 1909.

Nicolau Hențiu m. p., prezident.

Ioan Banciu m. p.

Ilie Hociota m. p.

Constantin Criștiu m. p.

„SILVANIA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Șimleul-Silvaniei.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Silvania“, societate pe acțiuni, în virtutea §-lui 29 din statute se invită la a **XXI-a adunare generală ordinară**,

care ce va ține în Șimleul-Silvaniei, la 18 Martie st. n. 1909, înainte de amiază la 10 oare, în localitatea institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Exmiterea alor 3 membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de supraveghiere asupra contului anual, al bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și fixarea dividendelor.
5. Determinarea scopului, spre care este a se întrebuința suma provăzută în §. 98 p. b.
6. Alegerea alor 6 membri în comitetul de supraveghiere cu mandat de 3 ani, alor 6 membri în direcțiune cu mandat de 6 ani și a unui membru în direcțiune cu mandat de 3 ani
7. Fixarea prețului marcelor de prezență și a plăților pentru membrii din direcțiune și comitetului de supraveghiere și al adausului de plată pentru funcționari.
8. Eventuale propuneri.

Nr. 86 (1—1)

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispozițiunea §-lui 22 din statute în sensul căruia: „la adunarea generală au vot numai acei acționari, cari cu cel puțin jumătate de an mai înainte sunt trecuți în registrul acționarilor și ca atari cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală la direcțiunea institutului, sau la locuri desemnate prin direcțiune, au depus acțiunile lor, eventual și documentele de plenipotență. Acțiunile depuse în locuri designate prin direcțiune, se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunerea acelor, cu una zi înainte de adunarea generală, s'a depus la direcțiunea institutului“.

Pentru depunerea, respective primirea acțiunilor și a documentelor de plenipotență pentru acest an s'au desemnat, respective au fost rugate instituturile: „Albina“ în Sibiu, „Sătămăreana“ în Seini, „Sălăgiana“ în Jibou, „Bihoreana“ în Oradea-mare, „Chiorana“ în Șomeș, „Codreana“ în Băsești și „Vulturul“ în Tășnad.

Acțiunile, documentele de plenipotență și reversalele despre depunerea acțiunilor la locurile mai sus designate, sunt a se prezenta la institut până la 17 Martie st. n. la 4 oare după amiază.

Șimleul-Silvaniei, în 17 Februarie 1909.

Direcțiunea.

Activa.		Bilanț cu 31 Decembrie 1908.		Pasiva.	
		K	f	K	f
Cassa		25,368	55	Capital social	600,000—
Bon la bănci		6,360	71	Fond de rezervă	250,789-90
Cambii	2,030,676	09		Fond de pensiuni	36,401-84
Imprumuturi ipotecare	1,291,492	75		Fond cultural	2,089-62
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți	55,499	48		Depuneri spre fructificare	1,714,598-32
Cont-curent	245,770	53		Reescont	1,150,859-35
Lombard	1,622—			Efecte lombardate	161,200—
Efecte și cuponi. pendenți	393,091	25		Imprumuturi ipotecare cedate	265,810-50
Realități	227,559	16		Dividendă neridicată	783—
Mobilier	4,744	59		Depozite	13,801-89
10% deacriere	474	59	4,270—	Dare după interese de depuneri	4,403-67
Diverși debitori			9,534-32	Interese transitoare	38,951-48
Interese anticipate:				Profit curat	66,235-23
la reescont			8,816-20		
la imprumuturi ipotecare cedate			5,863-76		
			4,305,924-80		4,305,924-80

Debit.		Contul profit și pierdere.		Credit.	
		K	f	K	f
Interese: la depuneri spre fructificare	93,931	53	Profit transpus	2,892	29
la reescont	84,674	75	Interese: dela cambii	194,540	97
la imprumuturi ipotecare cedate	14,393	97	dela imprumuturi ipotecare	98,879	10
la efecte lombardate	7,544	72	„ imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți	4,291	40
Spese: salare pentru funcționari, membrii din direcțiune și comitetul de supraveghiere	34,441	79	„ cont curent	21,111	52
bani de curțir	2,160—		„ lombard	121	14
marce de prezență	2,393—		„ efecte (scutite de dare)	13,917	74
tipărituri, luminat, telefon, spese de călătorie etc.	15,414	31	„ depuneri proprii (7% scutite de dare)	123	88
chirie	3,500—		Venite la realități (deja însărcinate cu dare)	8,480	84
Dări: dare directă	22,500	44	Provizțiuni	14,231	75
10% dare după interesele de depuneri	9,393	15			
competințe de timbru	1,533	15			
Amortizare din mobilier	474	19			
Profit curat	66,235	23			
	358,590	63		358,590	63

Șimleu, în 31 Decembrie 1908.

Andrieu Cosma m. p., director executiv.

Pentru contabilitate: Nicolau Munthiu m. p., secretar.

Membrii în direcțiune:

George Pop de Băsești m. p., prezident. Alimpiu Barboloviciu m. p. Vasilie Papp m. p. George Major m. p.
Gavril Trif m. p. Vasilie Păteș m. p. Augustin Vicaș m. p. Augustin Marcuș m. p.
Dr. George Papp m. p. Mihail Bohățel m. p.

Subscrisul comitet am examinat aceste conturi și le-am aflat exacte și în consonanță cu registrele institutului.

Comitetul de supraveghiere:

Florian Cocian m. p. Aurel Orian m. p. Dr. Octavian Felecan m. p. Grațian Flonta m. p. Antoniu Băliban m. p.
Iosif Diamandi m. p., revizor-expert al „Solidarității“.